

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/38/2021
Identifikačné číslo spisu:	4618200383
Dátum vydania rozhodnutia:	15.12.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:4618200383.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovvej, v spore žalobcu: F.. K. U., bytom K., V. X, zastúpený JUDr. Ľudovítom Surmom, advokátom v Pavliciach 183, proti žalovaným: 1/ F.. Z. S., 2/ F.. L. S., obaja bytom J. G. XXX, o určenie spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/2 z celku k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 5C/7/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. novembra 2020 sp. zn. 12Co/141/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. marca 2019 č. k. 5C/7/2018-212 žalobu zamietol (výrok I.) a žalovaným 1/, 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením (výrok II.).

1.1. V odôvodnení uviedol, že žaloba žalobcu, ktorou sa domáhal určenia podielového spoluvlastníctva o veľkosti 1/2 z celku k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. XXX, kat. úz. J. G., nie je dôvodná. V prvom rade skúmal existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení a dospel k záveru, že v danom spore nebola splnená a žalobcom preukázaná zákonná požiadavka kvalifikovaného právneho záujmu na požadovanom určení vlastníckeho práva. Žalobca v konaní nezdôvodnil, aký právny záujem na podanej určovacej žalobe má po uplynutí doby vyše 22 rokov od uzavretia dohody o vyporiadaní BSM medzi ním a bývalou manželkou F.. S. S.. Uviedol iba, že z dôvodu svojej právnej istoty, keď S. S. v konaní o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bytu vedie spor spôsobom, ktorý ho má pripraviť o jeho obydlie, ktoré užíva pre potreby rodiny, je nútený podať na ochranu svojich práv túto žalobu, keď pani S. zneužíva jeho zdravotnú indispozíciu vo svoj prospech a smeruje k tomu, aby on nemal žiaden majetok. Pri posudzovaní otázky naliehavého právneho záujmu, vzhľadom na uplynutie doby 22 rokov od nadobudnutia držby a užívania nehnuteľností právnymi predchodcami žalovaných a žalovanými, zaoberal sa aj možnosťou nadobudnutia vlastníckeho práva

titulom vydržania, vrátane skúmania podmienky dobromyseľnosti žalovaných a ich právnych predchodcov pri nadobudnutí predmetnej nehnuteľnosti.

1.2. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že právny záujem žalobcu nie je daný z dôvodu, že žalovaní 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi dotknutých nehnuteľností titulom vydržania a vzhľadom na tento záver právnu argumentáciu žalobcu o neplatnosti predmetnej dohody o vyporiadaní BSM zo dňa 9. augusta 1995 pre rozpor so zákonom a dobrými mravmi v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka pokladá za právne irelevantnú, pretože ak by aj prejudiciálne konštatoval neplatnosť vyššie uvedenej dohody o vyporiadaní BSM pre porušenie zákona (z dôvodu nedostatku spôsobilosti žalobcu na takýto úkon v rozhodnej dobe, keď žalobca bol postihnutý duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným, resp. pre rozpor s dobrými mravmi, keď podľa žalobcu neobdržal plnenie 25.000,- SK ako vyporiadavací podiel a ďalej splácal dlhy, ktoré vznikli počas BSM a jeho bývalá manželka poberala jeho výsluhový dôchodok, pričom dokazovanie tejto skutočnosti by malo podľa názoru súdu význam iba v konaní o plnenie z dohody o vyporiadaní BSM) a následne neplatnosť uzavretých kúpnych zmlúv, nebolo by tým dotknuté vlastnícke právo žalovaných, ktorí v prípade neplatnosti nadobúdacieho titulu (dohody o vyporiadaní BSM a následne kúpnej zmluvy), nadobudli vlastnícke právo vydržaním v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka, ktorá skutočnosť prelmuje aj zásadu, podľa ktorej „nikto nemôže na iného previesť viac práv ako má sám“. Spôsobilým titulom, na základe ktorého sa oprávnená osoba cíti byť vlastníkom veci alebo práva, je aj kúpna zmluva, na základe ktorej nadobudli vlastnícke právo žalovaní.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že v čase podpísania dohody o vyporiadaní BSM neexistovali žiadne relevantné dôkazy, ktoré by preukazovali, že žalobca trpí duševnou poruchou, ktorá ho robí na uvedený právny úkon neschopným. Znalecký posudok, ktorý žalobca predložil súdu, a to znalecký posudok č. 4/2006 súdnej znalkyne S.. X. Ž. vo veci PN sp. zn. 4C/46/02, ktorá dospela k záveru, že v čase uzavretia dohody o vyporiadaní BSM dňa 9. augusta 1995 žalobca nebol spôsobilý brať na seba práva a povinnosti, bol vypracovaný až v roku 2006 v inom súdnom konaní a nie je zrejmé, či bol aj v uvedenom konaní podkladom pre rozhodnutie súdu v tejto veci. Ďalší znalecký posudok č. 93/2015, ktorý predložil žalobca, bol vypracovaný v roku 2015 znalcom, MUDr. S. N. v konaní sp. zn. 7C/36/2009 pre Okresný súd Piešťany o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k bytu, v ktorom znalec uviedol, že žalobca v čase podpisu Zmluvy o prevode vlastníctva bytu zo dňa 10. novembra 1997, uzatvorenej medzi Mestom Piešťany ako predávajúcim a F.. K. U. a F.. S. S. ako kupujúcimi, trpel forenzne významnou duševnou poruchou, a to: trvalou bludovou poruchou, ktorá ho robila na uvedený právny úkon neschopným, teda tento znalecký posudok sa týka iného právneho úkonu, ktorý uzatváral žalobca dňa 10. novembra 1997.

1.4. Žalobca tiež v konaní tvrdil, avšak nepreukázal (svoje tvrdenia nepodložil relevantnými dôkazmi), že právní predchodcovia žalovaných, manželia F. M. N. Č. a žalovaní 1/, 2/ pri kúpe vedeli, že jeho spoluvlastnícky podiel 1/2 na spornej nehnuteľnosti nadobúdajú od nevlastníka, teda, že neboli dobromyseľní. Je nepochybné, že v čase uzatvárania kúpnej zmluvy medzi F.. S. S. (bývalou manželkou žalobcu) a právnymi predchodcami žalovaných - manželmi Č., bola ako vlastníč v katastri nehnuteľností zapísaná F.. S. S. a rovnako pri uzatváraní kúpnej zmluvy medzi manželmi Č. a žalovanými 1/, 2/ boli ako bezpodieloví spoluvlastníci predmetnej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností zapísaní manželia Č.. Právní predchodcovia žalovaných aj žalovaní 1/, 2/ sa od nadobudnutia nehnuteľnosti správali ako ich vlastníci, nehnuteľnosť zrekonštruovali a investovali do jej zveľadenia nemalé finančné prostriedky, za tým účelom nehnuteľnosť žalovaní 1/, 2/ zaťažili záložným právom v prospech VÚB banky, a.s. ako vlastnícky im patriacu. Po celú dobu od zápisu vlastníckeho práva F.. S. do katastra nehnuteľností dňa 17. januára 1996, následne zápisu právnych predchodcov žalovaných - manželov Č.Ý. dňa 19. júna 2012 a žalovaných dňa 6. septembra 2012 až do podania žaloby 8. februára 2018, nebolo ich vlastnícke právo nikým a ničím spochybňované a nikto ich v držbe a užívaní nehnuteľností neobmedzoval a nerušil, uplynula teda zákonná predpísaná 10-ročná vydržacia doba, keď žalovaní 1/, 2/, ako právní nástupcovia, si do vydržacej doby mohli započítať aj dobu, po ktorú vec oprávnene držali ich právní predchodcovia. Uzatvoril preto, že žalovaní 1/, 2/ nadobudli vlastníctvo predmetných nehnuteľností v celosti vydržaním, právnym titulom oprávnenej, dobromyseľnej a nerušenej držby po splnení zákonom stanovených podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva týmto spôsobom podľa § 134 Občianskeho zákonníka.

1.5. Výrok o trovách konania odôvodnil § 225 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a priznal žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu

trov konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške rozhodne vyšší súdny úradník po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 24. novembra 2020 sp. zn. 12Co/141/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a žalovaným 1/, 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

2.1. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, avšak nesprávne posúdil otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. Má za to, že žalobca má na určení vlastníckeho práva naliehavý právny záujem. Keďže súd prvej inštancie prijal záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nebolo možné zaoberať sa vecou samou a vykonať v tomto smere dokazovanie. Súd prvej inštancie sa však vecou zaoberal v merite, vykonal dokazovanie v takom rozsahu ako v prípade posúdenia, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný. Preto odvolací súd mal podmienky na prejednanie veci i za situácie, že k otázke naliehavého právneho záujmu zaujal iný právny názor ako súd prvej inštancie.

2.2. Súd prvej inštancie správne poukázal na to, že ak by aj bola dohoda o vyporiadaní BSM neplatná, došlo by k vydržaniu vlastníckeho práva. Neplatnosť dohody nemožno jednoznačne vysloviť len na základe znaleckých posudkov vyhotovených v iných súdnych konaniach a týkajúcich sa iného predmetu konania. Navyše, ani v jednom znaki nestanovili jednoznačne bez pochyb, že by žalobca v čase podpisu dohody o vyporiadaní BSM, nebol spôsobilý na právny úkon. Námetka žalobcu, že jeho bývala manželka o jeho duševnej chorobe vedela, a preto musela vedieť, že nie je spôsobilý na právne úkony, neobstoí, pretože duševná porucha či choroba má svoj vznik a progresiu, pričom nespôsobilosť na právne úkony nenastáva automaticky so vznikom duševného ochorenia a laik túto skutočnosť ani nemusí byť schopný posúdiť. Bývalá manželka žalobcu F.. S. S. (správne malo byť uvedené S., pozn. dovolacieho súdu) bola dobromyseľná v tom, že nehnuteľnosti nadobudla platne na základe dohody o vyporiadaní BSM. Námetka žalobcu, že nikdy nedošlo k fyzickému odovzdaniu nehnuteľnosti, pretože on naďalej v nehnuteľnosti býval, je irelevantná. F.. S. S. nadobudla vlastnícke právo vkladom do katastra nehnuteľností, tým okamihom sa stala oprávnenou držiteľkou a hlavne vlastníčkou a mala právo s nehnuteľnosťami disponovať. Odvolací súd je toho názoru, že vzhľadom na uplynutie značne dlhej doby od podpisu dohody o vyporiadaní BSM a vzhľadom na dobromyseľnosť F.. S. i ďalších nadobúdateľov vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, 10-ročná vydržacia doba, ktorá začala plynúť pre F.. S. titulom dohody o vyporiadaní BSM v roku 1996 (vkladom do katastra), pre manželov Č. a žalovaných v roku 2012 so započítaním oprávnenej držby predchodcov, uplynula a presné vymedzenie dňom a mesiacom je za tejto situácie bezvýznamné.

2.3. Výrok o trovách konania odôvodnil § 396 ods. 1, § 255 a § 262 ods. 1 CSP. Uviedol, že v tomto štádiu konania boli úspešní žalovaní, preto vyslovil, že sa im nárok na náhradu trov priznáva voči žalobcovi v plnom rozsahu. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. c), f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

3.1. Vo vzťahu k vade konania podľa § 420 písm. c) CSP namietal, že oba súdy v nejakej miere dospeli k záveru o trvalej duševnej chorobe žalobcu a jeho nespôsobilosti k právnym úkonom. O jeho procesnej spôsobilosti boli vznesené stranou sporu pochybnosti, avšak ani jeden konajúci súd sa týmito skutočnosťami nezaoberal, napriek tomu, že boli obligatórne povinní sa uvedeným zaoberať.

3.2. Vo vzťahu k vade konania podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd tým, že nenariadil pojednávanie, nepredvolal žalobcu na pojednávanie, nevykonal opakované dokazovanie a nedal možnosť žalobcovi vyjadriť sa k opakovanému dokazovaniu a právnemu posúdeniu veci, a tak svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Váda konania v zmysle § 431 CSP spočíva v tom, že odvolací súd v danej veci zistil svojvoľne iný skutkový stav veci ohľadom splnenia podmienok určovacej žaloby a dôvodov nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanými (a ich predchodcom), ako zistil prvoinštančný súd, a to bez toho, aby vo veci nariadil pojednávanie a zopakoval (vykonal) dokazovanie. Nadobudnutie vlastníctva F.. S. vkladom vylučuje, aby žalovaní

nadobudli vlastníctvo predmetu sporu vydržaním. Odvolací súd v bode 31. rozsudku v rozpore s bodom 29. uvádza, že vydržacia doba v danom prípade už uplynula a presné vymedzenie je za tejto situácie irelevantné. Odvolací súd zmätočne dospieva k záveru, že dôvodom nadobudnutia vlastníctva sú prevodné zmluvy a zároveň, že vydržacia doba uplynula. Nesprávnym postupom súdu, ktorý viedol k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu, boli porušené základné princípy súdneho konania, a to článok 12 a článok 13 s tým, že žalobca nemal možnosť sa osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadriť k opakovanému dokazovaniu vykonanému odvolacím súdom, čím došlo k porušeniu jeho práva podľa článku 46 Ústavy Slovenskej republiky.

3.3. Čo sa týka nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP, dovolateľ nastolil v dovolaní dve právne otázky, pričom uviedol aj právne posúdenie, ktoré pokladá za správne. Právne otázky formuloval nasledovne: a) unesenie dôkazného bremena ohľadom dobromyseľnosti žalovaných a ich predchodcov, odvolací súd sa pri riešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) či duševná porucha žalobcu je okolnosťou, ktorá by spôsobovala nedobromyseľnosť držby bývalej manželky žalobcu F. S., pričom odvolací súd sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

3.4. S poukazom na predloženú dovoláciu argumentáciu navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu podrobne reagovali na jednotlivé dovolacie námietky, pričom sa s nimi nestotožňujú. Dovolanie navrhli odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. c) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník.

9. Od procesnej subjektivity treba rozlišovať procesnú spôsobilosť, teda spôsobilosť samostatne pred súdom konať ako strana sporu. Každému patrí v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Procesná spôsobilosť fyzickej osoby je totožná so spôsobilosťou vlastnými úkonmi nadobúdať práva a povinnosti v zmysle § 8 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého spôsobilosť fyzickej osoby, vlastnými právnymi úkonmi, nadobúdať práva a brať na seba povinnosti, vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením 18-teho roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Fyzické osoby, ktoré nemajú procesnú spôsobilosť, musia byť v konaní zastúpené zástupcom. Nedostatok procesnej spôsobilosti strany sporu je teda odstrániteľný. Ak je stranou fyzická osoba, súd postupuje podľa § 69 až 71 CSP vhodným opatrením, a to ustanoví zástupcu či procesného opatrovníka (§ 26, § 27, § 30 Občianskeho zákonníka).

10. Tvrdený nesprávny procesný postup odvolacieho súdu má spočívať v tom, že oba sudy v nejakej miere dospeli k záveru o trvalej duševnej poruche žalobcu a jeho nespôsobilosti k právnym úkonom. O

jeho procesnej spôsobilosti boli vznesené stranou sporu pochybnosti, avšak ani jeden konajúci súd sa týmito skutočnosťami nezaoberal napriek tomu, že boli obligatórne povinní sa uvedeným zaoberať. Preskúmaním obsahu spisu dovolací súd dospel k záveru, že daná námietka je bezpredmetná, pretože v postupe odvolacieho súdu v spojení s postupom súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľa na jeho procesných právach a založiť tak dôvodnosť podaného dovolania. V tejto súvislosti dovolací súd upriamuje pozornosť predovšetkým na bod 49. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, kde súd prvej inštancie dospel k záveru, že v čase podpísania dohody o vyporiadaní BSM neexistovali žiadne relevantné dôkazy, ktoré by preukazovali, že žalobca trpí duševnou poruchou, ktorá by ho robila na uvedený právny úkon neschopným. Obdobne, odvolací súd v bode 29. svojho odôvodnenia uviedol, že neplatnosť dohody nemožno jednoznačne vysloviť len na základe znaleckých posudkov vyhotovených v iných súdnych konaniach a týkajúcich sa iného predmetu konania. Navyše, ani v jednom znaleci nestanovili jednoznačne bez pochyb, že by žalobca v čase podpisu dohody o vyporiadaní BSM nebol spôsobilý na právne úkony. Navyše, odvolací súd aj vyvrátil námietku žalobcu, že jeho bývalá manželka o duševnej poruche vedela tým, že nespôsobilosť na právne úkony nenastáva automaticky so vznikom duševného ochorenia a laik túto skutočnosť ani nemusí byť schopný posúdiť. Čo sa týka procesnej spôsobilosti žalobcu v tomto konaní, žalobca nepreukázal, aby nebol spôsobilý v čase podania žaloby v základnom konaní alebo v dovolacom konaní. Súdy o jeho procesnej spôsobilosti nepochybovali, túto námietku vzniesol žalobca až v dovolacom konaní. Dovolateľ preto nedôvodne tvrdí, že odvolací súd svojím procesným postupom zaťažil konanie vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. c) CSP.

11. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Namietaný nesprávny procesný postup odvolacieho súdu má spočívať tiež v tom, že odvolací súd nenariadil pojednávanie, nepredvolal žalobcu na pojednávanie, nevykonával opakované dokazovanie a nedal možnosť žalobcovi vyjadriť sa k opakovanému dokazovaniu a právnemu posúdeniu veci, a tak svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Preskúmaním obsahu spisu dovolací

súd dospel k záveru, že aj táto námietka je bezpredmetná, pretože v postupe odvolacieho súdu v spojení s postupom súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľa na jeho procesných právach a založiť tak dôvodnosť podaného dovolania. Na tomto mieste dovolací súd poukazuje najmä na bod 25. rozhodnutia odvolacieho súdu, kde odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, avšak nesprávne posúdil otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, ďalej na bod 27., že súd prvej inštancie prijal záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, preto nebolo nutné zaoberať sa vecou samou a vykonať v tomto smere dokazovanie; súd prvej inštancie sa však vecou zaoberal v merite, vykonal dokazovanie v takom rozsahu, ako v prípade posúdenia, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný, preto odvolací súd mal podmienky na prejednávanie veci i za situácie, že súd prvej inštancie k otázke naliehavého právneho záujmu zaujal iný právny názor, ďalej na bod 29. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, že nebola preukázaná neplatnosť dohody o vyporiadaní BSM, F.. S. S. nadobudla vlastnícke právo vkladom do katastra nehnuteľností a na bod 31., že vzhľadom na zistený skutkový stav je vymedzenie vydržacej doby irelevantné. Ako je zrejmé z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, konkrétne z bodov 25., 27., 29., súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, preto odvolací súd neopakoval dokazovanie, neprehodnocoval dôkazy, teda nebol dôvod na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie. V zmysle § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadiť odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Či je v konkrétnom prípade nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, je však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie strán sporu. Keďže odvolací súd dospel k záveru, že uvedené zákonné podmienky nie sú v prejednávanom spore naplnené, rozhodnutie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý je v súlade so zákonom. Je preto nedôvodné tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svojím procesným postupom zaťažil konanie vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

15. Dovolací súd zároveň považuje za nevyhnuté poznamenať, že nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prieskum skutkových zistení zo strany dovolacieho súdu spočíva iba v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci nezistil. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd vyhodnotil ako neopodstatnenú námietku dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP.

16. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP, pričom nastolil dve právne otázky, ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne (bod 3.3. tohto rozsudku).

17. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

19. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej

otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

20. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolené právne otázky uvedené kritérium nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a zároveň sa týmto rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je takisto relevantná právna otázka, ktorú odvolací súd riešil, na jej riešení založil svoje rozhodnutie a dovolací súd sa zároveň ešte touto právnou otázkou vo svojej rozhodovacej praxi nezaoberal.

21. Dovolateľ položil v dovolaní dve právne otázky, od vyriešenia ktorých podľa jeho názoru záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci a ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Tvrdil, že pri riešení týchto otázok sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolateľ síce jasným a zrozumiteľným spôsobom uviedol v dovolaní konkrétne právne otázky, avšak dovolací súd zastáva názor, že takéto právne otázky odvolací súd neriešil. Vyriešenie daných otázok by malo iba akademický charakter a vo vzťahu k predmetnej veci ich nemožno považovať za rozhodujúce, keďže na ich riešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolací súd posudzoval vznik vlastníckeho práva F. S. S. k sporným nehnuteľnostiam na základe dohody o vyporiadaní BSM a uzavrel, že menovaná nadobudla vlastnícke právo vkladom do katastra nehnuteľností a týmto okamihom sa stala vlastníčkou a mala právo s nehnuteľnosťami disponovať (bod 29. rozhodnutia odvolacieho súdu). Dovolateľom nastolené právne otázky majú v danom prípade iba právno-teoretickú povahu a ich zodpovedanie dovolacím súdom by nevedlo k zrušeniu alebo k zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Bolo by preto nadbytočné podrobne sa zaoberať jednotlivými rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré dovolateľ poukázal v dovolaní, a od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť, resp. poskytnúť odpoveď na dovolateľom nastolené právne otázky, ktoré ešte dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi neriešil. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod tak nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

22. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. c), f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

23. V dovolacom konaní úspešným žalovaným (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože im žiadne trovy nevznikli.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.